

SZÉKELY HIRLAP

politikai s vegyestartalmu közlöny.

KIADÓ-HIVATAL:

Az ev. ref. főiskola nyomdájában.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS

NAGY-KÖZ ELEJE.

Hirdetési ár: Három hasábos garmond sorért, vagy annak helyéért először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 kr. és minden beigtatásért külön 30 kr. o. é. bélyegdíj. — Három hasábos nyilttéri sorért 20 kr. o. é.

Hirdetéseket elfogad: helyben a kiadó-hivatal.
Pesten, Zeisler M. hirdetést közvetítő intézete, Királyutoza 60-ik sz.,
és J. Haasenstein és Vogler Bécsben (Wollzeile 9-dik sz.)

Megjelenik e lap

minden szerdán és szombaton reggel,
NAGY FÉLÉVEN.

ELŐFIZETÉSI ÁR

Negyedévre 1 frt.
Félévre 2 „

M.-Vásárhely, 1870. jan. 7.

(*) Okos egy ember ez a „Magyar Polgár!“

Ujév közeledvén: természetesen mindent elkövetett, hogy lehető legszebb ruháját öltse fel — a kedves előfizetők kedvéért. Igaza van; a csinosan felöltözött leánynak előbb akadhat kéréje, mint a szurtosnak, borzasnak.

Előbb Tisza Kálmán ur szólalt meg, visszatekintvén a most lefolyt év politikai mozzanataira, még külön (igaz csak 3 soros) levelet is írván — „barátjához“, a szerkesztőhöz. Az, hogy e visszatekintés teljesen meddőnek ítéli parlamentünk mult évi működését, s a többséget hanyagnak, tehetetlennek jellemzi, — ugyanakkor pedig a balközép főlapja, a „Hon“ azt mondja, hogy „a ki a törvényhozás legközelebbi ülészakát csak felületes figyelmére is méltatja, be kell látnia, hogy a vád (mintha a parlament hanyag lett volna) igaztalan,“ — mondom ez ellenmondás a pártlap és pártvezér között nem jön számításba, mert a kérdés nem az, hogy „mi az igazság?“, hanem, hogy „ki fizet elő a „M. P.“-ra?“

Most következik (az idei második számban) Tisza László ur. A harci kürt riadása után, az ábrándos guitár érzelműs rezgése. A három hasábos hosszú cikk egy dicsérő és elismerő oklevél, „jó ajánlatokkal“ ellátott bizonyítvány, melyből egész lelki épüléssel olvassuk ki a „M. P.“ nagyszerű edemeit, melyeket a mult évben szerzett a haza és párt ügyében kifejtett erélyével.

Igen örülünk, hogy Tisza László ur meg van elégedve a „Magyar Polgár“-ral. Szeretjük, ha más embereknek örömét látjuk, s miután a megelégedés — reméljük mindkét részről — teljes: az örömnak is annak kell lennie.

A dicséretnek ellen tehát semmi kifogásunk. Igaza van Tisza László urnak, „a M. P. elveihez hű maradt.“ Igaza van: „a „M. P.“, ha ítelt, soha sem nézte, hogy ki cselekedett, de (hanem) csak is azt, hogy mit.“ Soha „sem bajlódott a szereplők egyéniségével, s a val, a mi a privát életnek rejtett szentélyeire

tartozik, stb.“ Abban is egyetértünk Tisza László urral, hogy „a csekély mag, melyet a „M. P.“ évek óta vetett: termékeny földbe esett,“ — s igen természetesnek tartjuk, ha T. L. ur hiszi, hogy e mag „csiraképes“ és „az időnek teljességét“ közel jövőben látja. A „M. P.“ bizonyára siettetni fogja e parúziát! Az ellen sincs kifogásunk, hogy a „M. P.“ igazán magyar volt; egy kissé „nagy pipáju“, de mégis magyar, — bár néha biz' őt is elragadta a kormány iránti ellenszenv s akarátja ellenére is épen azoknak malmára hajtotta a vizet, kik nem a legjobb magyarok.

Ezekben tehát egyetértünk T. L. urral. De van levelében három pont, melyekre megjegyzéseket koczkaztatunk. A nemzetiségek jogos kívánalmainak teljes kielégítését hangsúlyozván, s kifejezván, hogy a „jogosnál“ többet követelőkkel szemben erélylyel kell fellépni, így folytatja: „El csak egy veszíthet, a kihívó hetvenkedés, melyet aztán a döntő pillanatban ingatag félrendszabályok s reszketeg gyávaság szokott követni. A „M. P.“ e vészes utat, mely iránti hajlamról fájdalmas példa tanuskodhatik — soha sem követte, s ez egyik főerde-me.“ E gondolatmenetet nem tudjuk érteni. A hetvenkedésnek, a „M. P.“-nak és a fájdalmas példának ilyes összekötését nem vagyunk képesek fölfogni. Talán a második levél meghozza a fölvilágosítást.

A második megjegyzés a levél végét illeti. Tisza L. „alkotmányos békés uton“ kíván bizonyos törvényeket eltörölni. Nem érthet alattok mást, mint a közösügyi törvényeket. Ugyde a mostani többség, mint láthatja, erre nem hajlandó, miként véli tehát „békés uton“ elérhetni e törvények megváltoztatását? E szavak vagy nem egyeztetethetők meg a „törvénytisztelet“, hangzatos emlegetésével, vagy üres helytöltelékül szolgálnak csupán. Mindkét eset veszélyes egy — „államférfi“-ra nézve.

És még egy megjegyzés azon vádra hogy pártunk „csillagó — de itt (t. i. az erdélyi részeken) ismeretlen — nevekkel ámitotta a választókat akkor, midőn a

Királyhágón tul kimaradt tehetségeket (p. o. Bittó István, Tanárky Gedeon stb.) itt léptette föl, mint követjelölteket. Alig hisszük, hogy ama nevek „ismeretlenek“ volnának miközöttünk; nem gondolnók, hogy ama fölléptetésekkel „amitás“ követtetett volna el, és nem látunk semmi „lealacsonyítást“ a választókra nézve, ha ily tehetségek megválasztása által magukat kitüntethetik. Vagy talán azok „idegen országiak“, mivel nem „erdélyiek?“ T. L. bizonyára nem kívánt ily módon az unio ellen argumentálni. Vagy nem ért velünk egyet T. L. ur, midőn kifejezzük azon nézetünket, hogy épen a városi választó-kerületek hivatvák arra, hogy a vidéki körülmények miatt kimaradt kapacitásokat mandatummal lásák el. Az érintett esetek épen ilyenek. Vagy az faj T. L. urnak, hogy az illetők — szerencsétlenségre — épen jobboldaliak? Így aztán értjük a fölszólalást. . .

Különbben kívánunk a „M. Polgár“-nak sok — sok előfizetőt!

Belföld.

— A marosbogáti olvasó-egylet, — mint Pásztor Sándor*) egyleti jegyző ur írja nekünk — m. decz. 19-én évi gyűlést tartott, M.-Ludason, az ottani társalgó termében. Elnök, t. Tokaji János ur, igen szép, magvas beszéddel nyitotta meg az ülést, melyet csak lapunk szűk tere miatt nem közlünk. E beszédéből látjuk, hogy az egylet a mult 1869. évben 160 darab könyvet szerzett, 137 frtnyi hátrálékot törlesztett, s ha a tagdíjak befizettettek, nem csak 168 frtnyi adósságát elégíti ki, de pénzkészlete is marad fönn. Az évi tagdíj csak 2 frt 10 krt tevén: ez összegek aránylagos nagysága az egylet virágzásáról tanuskodik, — az elnök azonban alapos panaszokat hangoztat a nagymérvű díj-hátrálékok felett. Az egylet tisztetletbeli tagjai közé sorozza Deák Ferenczet, gr. Péchy Manót, b. Kemény Györgyöt; tisztetletbeli elnöke gr. Andrassy Gyula. Érzékeny veszteség érte az egyletet elnökének és egyik alapítójának, gr. Gyulay Lajosnak ez év márcziusában történt elhunytá által. A gyűlés folytán a régi tisztviselők, nagyrészt, ujon megválasztattak, — végre pedig kedélyes lakoma rekeszté be a napot, hol természetesen a pohárköszöntők sem hiányoztak. Adná isten, hogy sok ily — aránylag csekély lakósságu — községről

*) Mäskor is szivesen látjuk tudósításait.

Szerk.

emlithetnének föl a szellemi mozgalom terén tett ilyes életjeleket, minél nagyobb számban.

— Kézdivásárhelyett, múlt év 21-én vasuti mérnökök utaztak át Bereczkben megállapodván; hirszerint több napokig lesznek ott, honnan a Ojtozi szoros felméréseit veszik munkába. Ugyanesak K.-Vásárhelyről írják, hogy ott tüzeset 6 hó óta 9-szer volt, s legtöbbször gonosz kezek által téve, szomoru bizonyosságul, hogy mennyire aljas fokon áll még némely emberben az erkölcsiség. Tűzrendőrség nincs, s a népnek nagy része csak csudálkozni, nem oltani megy a tüzhöz. Az időjárás rendkívül lanyha, a mellékutak sárosak, a gabnafélék ára is változatlan közepes, a marha ára alább szállt, s vele a hus ára is, mert fontja eddig volt a marhahusnak 17 kr. most 15 kr. A fa ára pedig hallatlan magas, ott hol a havasok Háromszéket koszoruzák, egy öl bükfa 8 frt. o. é., midőn alig pár év előtt 3 frt. volt. Ha az illetékes hatóságok sietve nem fognak az erdők szabályzásához, félo, hogy nemsokára csak erdő helyeket, lekopacszult kőszirtket vesznek szabályozás alá.

— A K.-Küküllő mellől írják a napokban: a M.-Vásárhelyről a szomszéd Kis-Küküllő völgyébe vezetvén utam, midőn a nyárádtó-gálfalvi vonalon a vízvázastót elértem a csergedi tetőn, bámulva láttam, hogy míg a Maros-völgyében hetek óta eső, sár és köd uralkodnak, a Kis-Küküllő völgyét le és fel, míg a szem elhat, jókora vastagságu hóréteg borítja; tehát a vízvázastó hegylancz egyik oldalán tavasz, másikon tél uralkodik! — Az újév első napján tömegesen hullott hó okozá e változást s adott a vidéknek télies tekintetet.

Izenet a „Magyar Ujság“-nak.

A „Magyar Ujság“ 282. számában — „a nyugdíjakról“ — irt cikkben, a nyugdíjasoknak egy névsora közöltetik, s e cikkben azok között emlittetik nevem, kikről a cikk így szól: „ezek a mint tudva van, többek között a rém-uralom alatt tettek kitünő szolgálatot, t. i. a haza ellen,“ s mondatik, hogy: Gálfalvi Imre törvényszéki jegyző 3 évi szolgálat után 1312 frt nyugdíjt huz.”

Azt hittem eddig, hogy ha akkor, midőn körülöttem annyi volt a kísértet és csábítás,

híven megőriztem hazám iránti hűségemet, nem kegyképen, hanem mint tartozást várhatom el hazámfiától a méltó elismerést, más jutalmat én nem is vártam, nem kerestem, de azt fel nem tudtam tenni, hogy azon alkotmányos korszakban, melyben a néhány hitvány forintot tartalmazó erszény megtámadója, a törvény sujtó kezét ki nem kerülheti, — nyilvánosan és büntetlenül lehessen megtámadni a polgárnak legszentebb vagyonát, élete legnagyobb kincsét: polgári becsületét.

Az idézett cikk ellenkezőről győzött meg, s engemet arra kényszerített, hogy ugyanazon közönség előtt, melynek a „Magyar Ujság“ tudósításával kedveskedett, elmondjam egyszerűen, hogy rám vonatkozó tudósítása alaptalan; súlyos vádja hamis, s ha szembe a hazaárulás vádjával ennél keményebb szavakat nem használok, azt csak megszokott s hajlott koromhoz illő mérséklettemnek, s a marosszéki és erdélyi igazságos közvélemény iránt megnyugtató bizalmamnak, és ne annak tulajdonítsa a „Magyar Ujság,“ mintha nem érezném, hogy méltatlan megtámadásával a szótár legjelesebb szavainak használására feljogosított.

Am hunyáskodjék meg, kit a haza ellen tett szolgálat bérének terhe nyom, én attól ment vagyok s azért felemelt fölvel utasítom vissza a „Magyar Ujságnak“ eme gyanúsítását, s nevezem hamisnak tudósítása forrását.

Hogy én törvényszéki jegyző vagyok, az nem igaz — nem is voltam soha;

hogy három esztendő szolgálatot az sem igaz;

hogy a rém-uralomnak hazám ellen akár kitünő, akár nem kitünő szolgálatot tettem, az aztán első sorban és mindenkéül nem igaz, — állításom bizonyítására elmondom a közpályán tett szolgálataim sorát, válassza ki belőle a „Magyar Ujság“ azon 3 esztendőt, akár csak 3 napot, mely alatt — állítása szerint — hazám ellen a rém-uralomnál szolgáltam.

Én 1821-ben kezdtem szolgálatomat a királyi főkegybíróknél.

Ezen időtől fogva 1835-ig, mint főkegybíró és királyi táblai írnok s részint marosszéki derékszékbiro folytattam szolgálatomat.

1835-ben Marosszék alkirálybírája lettem. Ez ideig tehát törvényszéki jegyző nem lehettem, de azután még kevésbé, mert 1841-ben ítélőmesteri hivatalba léptem.

A „Magyar Ujságnak“ azonban valószínűleg nincs tudomása arról: mi volt ezen hivatali állomás Erdélyben? azért megismertetem vele: Az ítélőmestert választotta az országgyűlés és megerősítette a király. Így választott engem

ítélőmesternek az országgyűlés, s azon választá alapján collationalis levél mellett ezen hivatal élethossziglan az avval járó fizetéssel együtt adományozta nekem a király.

Ez törvényes származása hivatali állásomnak, melynélfogva a királyi táblán referens, az országgyűlésen tollvivő voltam, — kérem, tessék ezt a törvényszéki jegyzőségtől distingválni!

A forradalom megakasztotta hivatalom folytatását, a rémuralom, melyet én nem szolgáltam, s melynek kárhóztatásában a „Magyar Ujság“ szerkesztője mellettem járhat, de előmbbe egy hajszállal sem lépett soha, — hivatalom folytatását ismét megakasztotta, de hivatalomat el nem vette, meg nem szüntette, vagy nem igaz mindaz, mit a „Magyar Ujság“ szerkesztője és mások a jogfolytonosságról szoltak és irtak.

Én 1849-től 1861-ig családom körébe visszavonulva éltem, semmi hivaltal nem viseltem, nem csak, sőt hivatalnokokkal sem sokszor találkoztam, de hogy ítélőmesteri hivatalomat sem király, sem ország megszüntnek nem tekintette, az kitünik abból, mert először, midőn 1861-ben ő felsége az erdélyi bírósági hatóságok törvényes állapotra visszatételét, s az erdélyi királyi tábla helyreállítását is elrendelte, Erdély akkori kormányzója, gróf Mikólmre ő nméltósága engem az ő felsége nevében nem kinevezett, hanem ítélőmesteri hivatalom és szolgálatom folytatására felszólította, — hódoltam is a felszólításnak s folytattam 1841-ben nyert hivatalomat mindaddig, míg remélhettem, hogy alkotmányos törvényeink iránti hűségem mellett szolgálatot tehetek.

Ezen reményemet a provisorium kihirdetése meghiusította, és én e naptól fogva soha többet a királyi táblán meg nem jelentem; tudom, hogy helyzetemben a „Magyar Ujság“ szerkesztője is hazaszeretetének tanusításául ennyit igen, de hogy ennél többet tett volna, azt egy perczig sem hiszem.

2-or, midőn az 1865-iki erdélyi utolsó országgyűlésre protonotáriusra lett ismét szükség, ő felsége olyat nem nevezett, az országgyűlés sem választott, hanem engemet az 1841-ben választott és megerősített ítélőmestert ő felsége előszólított, s mint meglevő protonotáriusnak parancsolta, hogy az országgyűlés jegyzőkönyvét vezessem, s ezen legfelsőbb intézkedést az országgyűlés minden észrevétel nélkül tette magáévá.

És tessék itt figyelmeznii! Én ő felsége kegyelméből ugyanazon ítélőmesteri fizetést — bona fide — huzom, mely nekem Collationalás utján, országos választás nyomán, adományoztatott, melynek meg nem szüntét felséges urunk és az ország kétszer tanusította, azon állomás

TÁRCSA.

A háló-társ.

(Elbeszélés.)

Dickens Károly „Household Words“ angol folyóiratából (Folytatás.)

Ártur megált s önkénytelen két vagy három lépést tett a kapu felé. Hogy egy egészen idegen emberrel ugyanazon szobában háljon: nem valami kecségtető kilátásnak tetszett előtte. Mintha sugta volna valami, hogy tegye vissza öt shillingjét zsebébe, s forduljon vissza megint az utcára.

Igen, vagy nem? — kérde a fogadós. „Hátározza el magát, a mily hamar csak lehet, mert egész sereg ember lehet még önön kívül, ki ez éjen háló-helyet keres Doncasterben.“

Ártur kinézett az udvarra s hallotta, hogy önti a zápor az utcán. Gondolá: előbb megkérdez egyet-mást, mielőtt elhatározza magát, hogy a „két vörösbegy“ fedelét otthagyja.

„Miféle ember, a ki a másik ágyat kivette?“ kérde; „uri ember? Azt értem, hogy csöndes, tisztességes ember-e?“

„A lehető legcsöndesebb, a kivel csak életemben találkoztam,“ viszonzá a fogadós, simándimódon dörzsölgetve egymáshoz kövér kezét. „Olyan józan, mint egy törvénybíró s szokásaiban olyan pontos, mint egy óra. Még el sem ütötte jóformán a kilenczet, nem telik bele tíz percz, s már mindig ágyban van.“

„Mit gondol: alszik-e már?“ kérde Ártur.

„Ha alszik-e?“ viszonzá a fogadós; „s a mi több: olyan mélyen, hogy kezeskedem, föl nem kelti semmikép. „Erre, uram,“ mondá a fogadós a fiatal Holliday válla fölött szólva hátra, mintha valami új vendéget utasítana, ki most érkezett a házhoz.

„Itt a kezem,“ szolt Ártur, elfogadván az idegen háló-társát, akárki fia legyen is. „Tartom az ágyat.“ S átadta az öt shillinget a fogadós, ki fejével bólintott, a pénzt gondatlanul kabátja zsebébe ereszté s meggyújtott egy gyertyát.

Jöjön fel s nézze meg a szobát,“ szolt a két vörösbegy gazdája, utatmutatva haladva föl a lépcsőn, vaskos természetéhez mérve elég gyorsan.

A második emeletre értek. A fogadós félig kinyitott egy ajtót, benézett, aztán megállt s visszafordult Ártur felé.

„Az alku — a mint mondom — világos, részemről úgy, mint az önről. Ön fizet öt shillinget, én viszont adok önnek egy tiszta, kényelmes ágyat, — s egyszersmind biztosítom önt, hogy háló-társa, ki ugyanezen szobában fekszik, sem nem háborgatja; sem semmiben meg nem gátolja önt.“ E szavak után egy perczig keményen szeme közé nézett a fiatal Hollidaynek s a val bevezette a szobába.

A szoba nagyobb és tisztább volt, mintsem Ártur gondolta volna. A két ágy párhuzamosan állt egymással — körülbelöl hat lábnyi távolra egymástól. Mindkettő közép-nagyságu volt s mindkettő egyszerű fehér függőnyvel volt leborítva, melyet — ha szükség volt — föl lehetett huzni, vagy lebecsátani. Az elfoglalt ágy az ablak mel-

lett állt. A függöny egészen körüle volt kerítve, kivéve az ágy lábánál, mely az ajtó felől állott. Itt kilátszottak az alvó lábai, kopott harisnyákban meredten az égnek állva, mintha gazdjuk hanyatt feküdne. Ártur fölvette a gyertyát, s csöndesen az ágyhoz közeledett, hogy fölemelje a függönyt — féluton megállt, egy perczig hallgatózott, s ekkor a fogadóshoz fordult.

„Ugy látszik nagyon mélyen alszik“ — mondá.

„Igaz, nagyon mélyen. viszonzá a fogadós. A fiatal Holliday közelebb lépett a gyertyával s óvatosan bepillantott az alvóra.

„Milyen sápadt!“ szolt Ártur.

„Bizony,“ válaszolt a fogadós, „elég sápadt, ugy-e?“

Ártur vizsgán tekintett az emberre. A paplany egész álláig föl volt huzva, s keble táján meg se mozdult. Megdöbbnve s nem tudva, hogy mit gondoljon, midőn ezt észre vette, Ártur közelebb hajlott az idegen fölé, meredten nézve hamvas, félig nyílt ajkait, lélegzetét visszatartva hallgatózván, ha lehelletét hallaná; ismét sajátos nyugodtságu arczára, mozdulatlan ajkaira és keblére tekintve, — majd hirtelen a fogadós felé fordítva arcát, mely e perczben ép oly halvány volt, mint az ágyban fekvő mozdulatlan arcza.

„Jöjön csak,“ suttogá elszorult kebelével. „Jöjön csak, csak az istenért!“ Ez ember nem alszik hanem — meghalt.

„Ön hamarabb rájött, mint gondoltam volna“ felelé a fogadós nyugodtan. „Igen, meg van halva, bizonyos. Ma öt órakor adta ki a lelkét.“

(Folyt. köv.)

után huzom ama fizetést, melyet, ha az új organizatio által el nem töröltetik, ma is nekem kellene betölteni, mely állomástól s utána járó fizetéstől, nincs példa, hogy valaki, ki azt egyszer megnyerte, élete fogytáig megfosztatott volna, s mely, hogy másnemű állomással cseréltett volna fel, annak nem én vagyok oka, valamint annak sem, hogy nyugdíj név alatt utalványoztatott fizetésem.

De nem vesztegetek e tárgyban több szót, az én felszólalásom célja itt nem a fizetés védelmezése. — Ám szüntessenek meg minden penzión, ha az ország java kívánja! Sőt hadd mondja ki a törvényhozás, miszerint adja mindenkinek földbirtokos, mint újságíró jövedelmének egy részét országos közcélokra, nekem szóm elene nem lesz, s higgye el a „Magyar Ujság“ szerkesztője: etéren sem fogom őt egy lépéssel is magam elébe bocsátani, de az én célom itt kereken visszautasítani a polgári becsületes ellen emelt vádat, s kimondani, hogy azt, mit egy hosszú életem át megóvtam minden kísértetek között: hazám s alkotmánya iránti hűségemet megtámadtatni nem engedem, még akkor sem, ha toll helyett revolverrel jön valaki attól megfosztani.

Ezek előrebocsátásával, midőn felteszem a „Magyar Ujság“ szerkesztőjéről: nem akarja monopolisálni a hazaszeretetet, s megengedi, hogy kivüle még más is bírasson hozzáférhetlen politikai jellemmel, elvárom lovagiasságától, hogy ő, ki a bot- és más testi büntetéstől, még a társadalom békéjének és biztonságának ellenségeit is humanisticus szelid érzelménél fogva, mentte tenni ohajtja, a haza becsületes hű fiait nem kívánja éltök legfőbb kincsétől: azon reputációtól szívtelenül megfosztani, hogy ők is szerették a hazát s hazájuk ellen soha sem tettek.

Elvárom, hogy vagy visszahuzza alaptalan állítását, vagy megnevezi, hogy hol, mikor s melyik 3 év alatt szolgálta hazája ellen a rémuralmat

Harczón, decz. 23. 1869.

Gálfalvi Imre.

Népiskolák feletti összeütközések.

A közelebbi múlt december hó végén vidékünk ref. lelkipásztorai között egy esperesi körlevél forgott, melynek egyik pontja alatt ez áll: „Főtiszteltetű püspök ur idei 1797. szám alatti leiratában tudatja, hogy az iskolai statisztikai rovatos táblázatok betöltését, és átkezelését illetőleg, f. évi sept. 26-án tartott egyház főtanács gyűlés azt határozta, hogy az érintett rovatos táblázatok, illető lelkész urak pontosan töltsék be; küldjék be az esperesi hivatalhoz, onnan a püspökséghez felküldendő, — ki, ha azok helyes kiállításáról meggyőződött, maga utján visszaküldi lelkész affiaknak, kik azokat az illető miniszteri tanfelügyelő uraknak átszolgáltatni kötelesek.“

Alig futotta meg pályáját a jelzett körirat, pár nap múlva mélt. Filep Albert tanfelügyelő ur a falvi községek előljáróságai rovatos táblázatokat küldte, a szolgabírók útján, kitöltés végett A táblázatokhoz a nm. cultusminiszter ur utasítása is mellékelve van, mely a kitöltést módját magyarázza meg. A m. tanfelügyelő ur figyelmezteti a községi előljárókat, hogy a kimutatást be kell küldeni nyolcz nap alatt. Mind a nm. cultusminiszter, mind a tanfelügyelő ur felhívása érthetően kiemeli, hogy e táblázatokat mindenik vallás papjai betölteni segítsenek felekezeti iskolákra nézve, s aztán így megtörténvén, küldje be a községi előljáróság.

Mit tegyen most a pap? Némelyik betöltötte a rovatokat s visszaadta a községi előljáróságnak, mivel oda volt küldve, s onnan kéri be. Mások nem állították ki a rovatos íveket, mivel a községi előljáróság nem engedte oda a t. espereshez való felküldés végett, — de nem is engedhetette, mivel egy községben egy-egy példány levén, arra: ref., r. kath., g. kath. stb. vallásu, felekezetű iskolák kimutatásai vannak följegyezve. Az utasításért folyamodik a pap, illető hatóságához nem kap, nem kaphat más utasítást, mint: hogy tartsa magát a kiküldött egyházi körlevél értelmében. Természetes! míg a pap, pap: addig saját előljárósága intézkedéseinek kell mindenekelőtt engedelmeskedni.

Talán jobb lett volna, ha a m. tanfelügyelő ur a községek helyett az egyházaknak küldte volna íveit. Bármiképp lesz is az illetén dolog elintézése ezentúl, ohajtott volna, hogy a jelen zavar mielőbb elenyésztesse: mert addig, míg valamely közvetítő intézkedéssel nem ütik helyre az ügyet: a m. tanfelügyelő ur nem fog mostanában tiszta kimutatást kaphatni. S ohajtott volna az is, hogy ezutánra nézve, míg felekezeti iskolák lesznek, az egyházi fő-főhatóságok intézkedéseivel a m. tanfelügyelő urat*) egyértelműben rendelkeznek egyet mást a népiskolák körül.

A népoktatási törvény már egy éves, vidékünkön most észleljük először e törvényből folyó némi mozzanatot; sajnáljuk, hogy e legelső lépésben is ilyen célra nem vezető összeütközést**) kell tapasztalnunk.

Radnóthfái.

KÜLFÖLD.

FRANCZIAORSZÁG. Hosszas készülődés, ide oda kapkodás, vajadás után, végre megszületett a miniszterium. Nem mondjuk ugyan, hogy a hegy egeret szült, de annyi még is kétségtelen, hogy a Napoleon császár által is hangsúlyozott „egyöntetűség“ teljességgel hiányzik, a különböző elemekből összealkotott miniszteriumban. Azonban ez átmenti korszakban, egyebütt sem, Franciaországban pedig épen nem lehet másképp. A hol az ellenzékiek, mint Franciaországban is élethalálharcot vív a kormánnyal: hol nincsenek nagy, kormányképes pártok, melyek egymással a viszonyok békés fejtesében versenyeznek, ott a tények kéréhetetlen logikája szerint, csak ez a lehetséges eset. Annyi nyereség mindenesetre van: hogy Franciaország alkotmánya fejlesztésének nagy és komoly munkáját megkezdheti valahára, s nem áll az egyeduralom és forradalom válpontján.

Napoleon császár, a diplomaciai testület szokásos újévi fogadása alkalmával békés szellemű beszédet tartott. Reményét fejezte ki: hogy a jó viszony a többi államokkal, nem csak állandó lesz, de erősbül is.

OROSZORSZÁG-ban forradalmi összeesküvést fedeztek volna. A tudósítások e tekintetben oly zavartak, s annyira ellentmondók egymásnak, hogy teljes lehetetlen, a dologról tiszta képet alkotni. Annyi mindenesetre tény: hogy a két fővárosban, számos elfogatások történtek.

TÖRÖKORSZÁG. Legutóbbi távsürgönyök arról hoznak tudósítást, hogy Bulgáriában a forrongás napról napra élénkebb. Közelebből az előkelőbb keresztyének azon kívánságát terjesztették a szultán elébe: hogy Bulgária számára alkirályt nevezzen ki, felségi jogokkal.

OLASZORSZÁG-ban a csak most alakult Lanza miniszterium nagyon gyarló lábon áll, s általános a hit, hogy nem ér sok kakuk szót. Különb, reformterveken dolgozik, s minden emeltyűt mozgásba indított, hogy a pénzügyben, a megzavart egyensúlyt helyreállítsa. A nevelésügyér, az előde által előterjesztett tankötelezettségi törvény iránt mutat különös érdekeltséget. Közelebből határozatot terjesztett a király elébe, egy bizottság alakítása iránt, melynek a lenne főadata, hogy dolgozzék egy tankötelezettségi törvényjavaslatot. Itáliában, e „klasszikus“ földjén a tudatlanságnak, ily törvénynek nagyon jótekonny hatása lenne, az alkotmány szilárdabbá tételében.

Színház.

☉ Kedden, január 4-én: „Nem türöm a ház nál“ vagy „a művészet hatalma.“ — vig.

*) Vagy is megforditva.

Szerk.

**) Vajon ki az oka?

Szerk.

játék 3 szakaszban. — Lendvainak (az öreggebb, vagy ifjabbnak-e?) ezen, nálunk legalább ismeretlen, darabját csaknem üres padok előtt adták színészeink. — Pedig a darab maga mulattató s pár jelenetének hosszadalmasságát leszámítva, eléggé alkalmas arra, hogy egy színházi estvét kellemesen kitöltsen! A közreműködők nagyobb része is megtette kötelességét, s az előadás, csekély kivétellel, kielégítő volt. Nem levén terünk arra, hogy magát a darabot elemezve ismertessük, csak a szereplőket illető néhány megjegyzésre szorítkozunk. — Dernői (Peterdi Béla) négyes szerepében: mint ifjú szerelmes színész, — paraszt kocsis, — örült és amerikai nagybátya, alakító tehetségének nem csekély jelét adá; ezuttal is a részébe jutott tapsot és kihívást méltán kiérdemelte. — Gáspárné ma igen csinos Róza volt s szerepének duzzogó, daczos részét, s azon jelenetet, midőn kedvesének, Bélának szerelmes levelét olvassa (melyben ez biztosítja, hogy minden, akadályok daczára, mielőbb neijévé teendi) találóan adta. — A többiekre nézve elmondhatjuk, hogy a darab hatását nem rontották ugyan lényegesen, de egy vagy más tekintetben kifogásunk lehet ellenük. — Például Bogárdiné a „Magyariné“-féle tüzről pattant, nyelven nőket jól adná, de nem tud hangjával gazdálkodni. Mondókáit rendesen oly magasra feszített erőltetett hangon kezdi, hogy aztán az érzelmek, indulatok fokozódását kellő átmenettel kísérni képtelen, s beszéde egyhangu, fárasztó kiabálássá válik. — Aradiban tagadhatlanul van komikai ér, csak kényszerű mozgékonyságáról, nyugtalan irgás-forgásáról, örökös egyforma kézdörzsöléséről szoknék le. — Tolnay meglehetősen személyesítette volna az öreg táblabíró, ha nem sajnálja magát ma is, mint rendesen, öregesebben festeni, maszkirozni; így Rózának inkább testvére, mint apja látszott lenni s a gyakori „apjok“ ezimezet neje részéről sehogy sem volt helyén. — Körösi rövid jelenetében jobb zsidó volt, mint minap Kobak rector s Gáspár is türethetően ábrázolá Petit, habár nem volt egészen helyén, s itt ott még tulzott is, — kár, hogy nem Kendinek volt osztva e szerep.

VEGYES.

* Gr. Bethlen István, írja egyik kolozsvári lap, e hó 5-dikén tartá esküvőjét legid. gr. Teleki Domokos lányával, gr. Teleki Ilonával, ki nem csak az erdélyi, de az összes magyar aristocratiának egyik legkedvesebb és legszerényebb virága, a szó legnemesebb értelmében. A kinek szívében annyi igazi nemes tulajdon, annyi finom nőesség van, mint a grófnőben, az méltó joggal követeli a boldogságot is. És e megérdemelt boldogság ne is maradjon el tőle soha, hogy áldása lehessen övei s hazájának. A boldog pár násznagyai gr. Teleki Sándor (Gyömrőről) és b. Wesselényi Ferencz, vőfélyek: gr. Teleki Géza és gr. Bethlen Aurel, — nyoszolyó leányok b. Bánffy Irma és b. Bánffy Rachel voltak. Az egyházi szertartást Nagy Péter püspök végezte.

* A királyi biztos ur ő nmlsgánál új év reggelén az összes polgári, katonai és egyházi hatóságok a hivatalos helyiségében tisztelegtek. A küldöttségek kérték ő nmlgát, méltóztassék az ujév alkalmából, Felsőes királyunk és királynőnknek hódolatteljes ragaszkodásuk kifejezését, úgy a maguk, mint küldőik részéről tolmácsolni. Ezt ő nmlga megígérte, egy szép hasonlattal a kormányzatot lombos tölgyhöz hasonlítva kérte az alattas tisztviselőket, kik a tölgy lombját képezik, hogy őt, miként a lombok a tölgyet a vihar ellen megvédik, — tá-

mogassák. — Ugyanazon nap diszebed is volt ő nmitóságánál.

* **Istváni Antal**, helybeli kereskedő és városi képviselő, Pestről hazatérteben, Fejérvárt e hó 5-én, 53 éves korában meghalt. Nyugod-jék esőndesen.

* **Bömeches Frigyes** legfőbb törvényszéki bíró, király ő Felsége által a nyugalmi létszám-ba áthelyeztetvén, a brassói képviselőiséget hihe-tőleg elfogadja.

* **A delegációk**, mint hivatalosan jeien-tik, májusban fognak összeülni Pesten.

* **Geiger A. Izidor** mult szerdai hang-versenye, bár nem nagy számú hallgatóság előtt, de annál fényesebben sikerült. A jelenvolt válogatott és művelt közönség meglegedve tá-vozt a teremről, melynek — bár nem igen nagy — az a hibája volt, hogy ezuttal mégis igen tágas volt. Hiába! e hangverseny nem Ub-rik Borbála előadása vala... Az egyes darabo-kat nincs is miért részleteznünk, mert mind-nyája osztatlan tetszésben részesült. Geiger mű-vészi zongora-játékához már ugyszolván hozzá vagyunk szokva, valamint Vályi gyönyörű hangja

és Mentovich Gyula szabatos hegedű-játéka ez alkalommal sem részesíték csalódásban a hall-gatóságot. Egy eddig ismeretlen műkedvelővel is volt alkalmunk ez estén megösmerekdni. Kis Bálintné urasszony rokonszenves alakjával és hangjával szintén kellemes műlvezetben része-sített bennünket. Különösen Mendelsohn kettős dalaiban, melyeket Vályi Gábor urral adott elő, érdemelt ki sok méltó tapsot. Az est fénypont-ját Liszt „Don Juan” ábrándja képezé, melyet a hangversenyző ritka könnyűséggel és szaba-tossággal adott elő. Geigernek egy eredeti szer-zeményét (A bajnok nője, éneklé Vályi G.) is hallottuk, mely bár kissé egyhangu, de pár igen sikerült momentum is fordul elő benne, külö-nösen ott, hol a bajnok nője előadja, hogy férjét halva lelte.

* **Gr. Toldalagi Zsigmond** e hó 11-én „piqueen” táncmulatságot rendez Lénárt Ká-rolly termeiben.

* **Beküldetett szerkesztőségünkhöz** a „Köz-gazdasági hetilap” első száma igen bőv és ta-nulságos tartalommal. Szerkeszti Máday Izidor, kiadja a Deutschféle társulat (Pest Dórottya-ut-

cza 11); előfizetési árra egész évre 8, negyed-évre 2 frt.. Ajánljuk az illetők figyelmébe.

* **A magyar korona országainak terüle-tén**, a mint a „Közg. Hetilapból” látjuk, 391 és fél mértföldnyi vasut van jelenleg használatban, 43 és 1/3 mértfölddel több, mint 1868-ban; enge-délyezett és épülőfélben levő vasutaink 344 és 1/4 mértföldre terjednek. Örvedetes haladásról tanuskodó számok!

Bécsi börzei árkelet.

(1870. január 7-én).

5% metalliques	60.50
5% nemzeti kölesön	70.50
860 államkölesön	98.50
Bankrészevény	745.—
Hitelrészevény	262.10
London	123.30
Ezüst	120.60
Arany	5.80
Földt. ment. kötvény erd.	75.—
„ „ „ magyarh.	79.—
„ „ „ horvát-szlavón	83.50

Laptulajdonos és felelős szerkesztő:

Szász Béla.

HIRDETMÉNYEK.

(43)

11-12

Óvakodni kell az utánzásoktól.

Oly jó mint az arany,

a talmi
arany

É K S Z E R

örökké-
tartó

A ki e tárgyat valódi minőségben akarja birni, az forduljon az egyesült
Nr. 16. iparcarnokhoz Bécsben, Praderstrasse Nr. 16.

Nem tévesztendő össze **Nr. 26-al**

Az ékszer tartosságáért írásbeli kezesség vállaltatik.

Brillant ékszer.

Legfinomabb készítmény, még az ismerőt is esá-lódásba ejti. Ez ékszer valódi talmiaranyba van fog-lalva, az utánzott gyémántok legfinomabban köszörült hegyikristályból vannak, melyek élénk tűzőket soha sem vesztik el, s más ékkövek is felismerhetlenül vannak utánozva.

1 mellű 1.50, 2, 3, 4, 5 frt. — 1 pár fülbevaló 1.50, 2, 3, 4, 5 frt. — egy pár inggomb 1, 1.50, 2, 3 frt. — 1 pár kézélgomb 1.50, 2, 3 frt. — 1 férfitű 1, 1.50, 2, 3 frt. — 1 brillantgyűrű, legfinomabb 1, 1.50, 2, 3 frt. — 1 keresztteske, mint nyakék 1, 2, 3 frt.

Vésett talmiaranyékszer.

1 láncz, talmi aranyból 1.50, 2, 2.50 kr. — 1 nyakláncz 2.50, 3, 4 frt. — 1 gyönyörű női nyakék ke-resztittel 1, 2 frt. — 1 mellű 80 kr. 1, 1.50, 2, 3, 4 frt. — 1 pár fülbevaló 80 kr. 1, 1.50, 2, 3 frt. — 1 köteg óra-függelék 40, 60, 80 kr. — 1 medaillon 50, 80 kr. 1, 2, 3 frt. — 1 pár inggomb 30, 50, 80 kr. 1 frt. 1 pár kézélgomb 40, 60, 80 kr. 1 frt. — 1 férfitű 50, 80 kr. 1, 1.50, 2 frt. — 1 mellű, fényképre 1, 2 frt.

Korall ékszer, talmi-aranyalijjal.

1 mellű 1, 1.50, 2, 3, 4, 5 frt. — 1 pár fülbe-

Hihetlen de

1 valódi angol, tűzben finoman aranyozott ezüst chronometer-óra, kettős fedéllel, finoman emaillozva és kristály-üveggel, valódi finom talmi-aranylánczcel és medaillonnal, a legfinomabb tokban 20 frt.

Egy valódi angol ezüst chronometer óra egyes fedéllel és kristály-üveggel, lánczcel, és medaillonnal, tokban 17 frt.

Angol ezüst hengerórak kristályüveggel és másod-percz-mutatóval, lánczcel és medaillonnal tokban 10 frt.

Ugyanazon hengerórak a legfinomabb tűzaranyo-zással, csecsebecsével 12 frt.

Ezüst horgonyórak kristályüveggel, ugróra 15 frt.

Női órak ezüsthől, kristályüveggel, kisdad alak-

Tömör arany-ékszerek.

1 gyűrű igaz gyöngyökkel 1.80 kr. — 1 gyűrű türkissel és gyöngyökkel 2.50 kr. — Gyűrűk különféle kövekkel, mint chrysoprat, türkiz, jaszmin, arany-opal, opál stb. 2.50, 3, 4, 5 frt. — Nagy tömör arany pe-csét-gyűrűk, vésésre alkalmas kövekkel, 3.50, 4, 5, 6 frt. — Nehéz aranygyűrűk, valódi erdélyi gyémánttal kirakva, 5, 6, 7, 8 frt. — Ugyane gyűrűk valódi gyé-mántokkal 6, 12, 15, 20, 25 frt. Ugyanazok igaz gyön-gyökkel 4, 5, 6, 8 frt. — Arany fülbevalók párja 2, 3, 4, 6-10 frt. — Arany fülbevalók, valódi erdélyi gyémántokkal 7, 8, 10, 12, frt. — Arany mellű, 2, 3, 4, 5, 6, 7-12 frt. — Egész kellék, arany mellű és

A t. cz. közönség saját érdekében tisztelettel felkéretik, hogy bármint megrendeléseit egyenesen az iparcarnokhoz intézze, mert csakis akkor nyújthatatik kezesség az árak valódiságáért.

Száz meg száz régi ismerősünk állandó részvéte a birodalom minden részéből, valamint Német-, Olasz-, Oroszországból, és az egész Levantéből, a legjobb biztosítékot nyújtja a külmebizások pontos és szigorú elintéző-séről. Képes árjegyzékek díj nélkül és bérmentesen elküldetnek.

való 1, 1.50, 2, 3, 4, 5 frt. — 1 pár inggomb 80 kr. 1, 1.50, 2 frt. — 1 pár kézélgomb 1, 2, 3 frt. — 1 férfitű 1, 1.50 kr. — 1 hölgy nyakék 2.50, 3, 4 frt. — 1 karperecz, 2, 3, 3.50 kr. — 1 füzér vágott korall 16 kr. — 1 füzér gömbölyű korall 30 krajczár.

Email-ékszer.

Pompás kivitelű tűzománcz, talmi-aranyon: 1 mellű, 1, 1.50, 2, 3 frt. — 1 mellű, valódi korall és emailal diszitve, 2, 3, 4, 5 frt. — 1 pár fülbevaló 1, 1.50, 2, 3 frt. — 1 egész email-készlet, mellű és fül-bevaló brillantokkal 3.50 kr. — 1 pár emaillozott inggomb 60, 80 kr. 1 frt. — 1 pár emaillozott kéze-lógomb 80 kr. 1, 2 frt. — 1 medaillon 80 kr. 1, 1.50, 2, 3 frt. — 1 email-gyűrű, 60, 80 kr. 1, 2 frt. — 1 emaillozott láncz 1.50, 2 frt. — 1 női-láncz 2.50, 3.50 kr.

Gyöngy-ékszerek.

Sodromymű foglaltványban.
1 gyűrű gyöngyökkel 2.50, 3, 4 frt. — 1 férfitű gyöngyökkel 1, 2, 3 frt. — 1 mellű 1.50, 2, 3, 4, 5 frt. — 1 pár fülbevaló 1.50, 2, 3, 4, 5 frt. — 1 gyö-nyörű női nyakék brillant-zárral és szivecskével, bril-lant és rubinnal, 3.50, 4, 5, 6, 8 frt.

mégis igaz!

ban, legfinomabban tűzaranyozva, nyaklánczcel, tok-ban 15 frt.

Arany (3-as számú) női órak, ugróra, kristály-üveggel 22, 24, 25, 27 frt.

Órak talmi-aranyban, kettős fedéllel, savonette, másodperczmutatóval, kristályüveggel és csecsebecsével, egy valódi talmi aranylánczcel és medaillonnal együtt tokban 15 frt.

Miniatűr óraasztalok zeneszerkezettel 15 frt.

Gyönyörű nagy szivar-szekrények, zeneszerkezet-tel 15, 18 frt.

Madár-sipláda, tiszta hangokkal, 4, 6, 8 zeneda-rabbal, 4, 4.50, 5, 6 frt.

Ezen angol zseborákért 5 évi jótállás vállaltatik.

fülbevalók tokban, 6, 8, 10, 15-30 frt. — Inggom-bok, aranyból, párja 1.80, 2.50, 3, 4, 5 frt. — ké-zelő gombok párja 3.50, 4, 5 forint. Férfi nyak-kendőtűk 1.50, 2, 3, 4, 5 frt. — Gyönyörű női nyakék, keresztteskével 5.50, 6, 8 frt. — Arany ke-resztteské, báronyszalaggal 1.50, 2, 3, 4-6 frt. — Tömör arany-medaillonok, 2.50, 5, 6, 8, 10 frt. — Valódi korall (keresztteské arannyal 1.50, — Arany óralánczok férfiak és nőknek, rövidek 13, 18, 20-30 frt. — hosszuk 20, 25, 30, 40, 60-200 frt. — Arany gyöngy-kapcsok 80 kr. 1, 1.50, 2 frt. — Jegy-gyűrűk 2, 4, 5, 6 frt.

(1)

2-3

Eladó

2800 véka 1868-beli szép tö-rökbúza, 500 véka rozs, 300 veder 1865, 1866, s 1867-beli bor. Értekezhetni M.-Vásár-helytt, ügyvéd Benkő Jó-zsef urnál.

(2)

2-3

Nemes Torda város hatá-rán 120 holdból álló szántó és kaszáló „Benyei“-féle birtok, a városban lévő kö-épületes telekkel, 1870. ápril 24-kétől kezdődőleg haszon-bérbe kiadó vagy örök áron eladó, — értekezhetni Tordán törvényszéki ülnök Ména-sági György vagy Maros-Vásárhelytt ügyvéd Benkő József uraknál.

(65)

12-25

Sirkövek,

Gerendai Antal, márvány műgyarából
Pesten.

Vörös márványból, porosz gránitból, vagy termésköböl darabja 8 forinttól kezdve egész 3000 forintig, valamint minden építményi művek, szobrok, fehér márvány asztalok gyári árban megren-delhetők Maros-Vásárhelytt

Fogarasi J. Demeter kereskedésében, és ugyanott a siremlékek dusan kiállí-tott **Albuma** valamint az árjegyzé-kek megtekinthetők.